

INNEHÅLL:

BESLUT "NATURRESERVAT BÅTSTAD-MELLSTA": 1998-12-17
SKÖTSELPLAN "NATURRESERVAT BÅTSTAD-MELLSTA"
REGISTRUPPGETTER "NATURRESERVAT BÅTSTAD-MELLSTA"

BORLÄNGE KOMMUN	SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunfullmäktige	Sammanträdesdatum
	1998-12-17

§ 137 Dnr Ex 9)96

FÖRSLAG TILL BILDANDE AV NATURRESERVATET BÅTSTAD-MELLSTA

Ett förslag till bildande av ett kommunalt naturreservat för området Båtstad och Mellsta har remissbehandlats under tiden juni-september 1997.

Inkomna synpunkter har redovisats och bemötts av miljökontoret i sammanställning daterad oktober 1997.

Miljökontoret har i samrådshandling redogjort för bakgrund och motiv för bildandet samt angett vilka föreskrifter som skall gälla för reservatet enligt följande:

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Huvuddelen av området har ägts sedan länge av Borlänge kommun. Friluftsvärderna är betydande och området är ett av kommunens mest frekventerade friluftsområden. Redan i länsstyrelsens översiktliga naturinventering 1976 utpekades Mellsta-Båtstad som länsintresse. I naturvårdsprogrammet från 1988 utpekades området som klass II-objekt och som en del av älvlandskapet mellan Repbäcken och Ångesgårdarna. I kommunens översiktsplan från 1990 utgörs större delen av området som ett r-område där naturvärderna och vattentäktsintresset ges förtur framför andra intressen. I miljöprogrammet 1991 föreslogs att skötselplan för området upprättas. 1995 färdigställdes en områdesbeskrivning och skötselplan av ekolog Maria Jons på uppdrag av miljökontoret och gatukontoret. Miljökontoret fick sedan i uppdrag att i samråd med berörda förvaltningar upprätta förslag till reservatsbildning.

MOTIVERING

Ändamålet med reservatet är att bevara ett tätortsnära naturområde invid Dalälven, innehållande såväl ravinskogar, smärre våtmarker som betesmarker och gräsytor. Föreslagen skötsel syftar till att bevara områdets kvaliteter för friluftsliv, geologi, landskapsbild samt växt- och djurliv. Viktiga moment i reservatsföreskrifterna är att motverka olika former av exploatering samt att skötseln av skogsområdena gynnar den biologiska mångfalden. Andra viktiga mål är att bevara förutsättningar för vattentäktsintresset samt för friluftsbad och fiske. Området är av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv i enlighet med 7 § naturvårdslagen.

A. Föreskrifter med stöd av 8 naturvårdslagen om inskränkning i rätten att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver vad som gäller i övrigt är det förbjudet att

1. uppföra ny byggnad eller anläggning annat än för friluftsbekov efter särskild prövning i kommunstyrelsen,
2. spränga, gräva, schakta, muddra, utfylla, tippa eller dämna. Markarbeten får utföras för underhåll av befintliga

- ledningar efter samråd med förvaltaren,
3. avverka eller utföra annan skogsvårdande åtgärd, annat än i enlighet med skötselplan,
 4. anlägga ny mark- eller luftledning, normalt underhåll och ombyggnad får dock ske,
 5. framföra motordrivet fordon i terrängen. Undantag skall gälla naturvårdsförvaltare vid skötselåtgärder vid underhåll av befintliga ledningar samt befintlig skoterled,
 6. tillföra kalk, skogsgödsel eller använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.

Föreskrifterna utgör inget hinder mot de åtgärder som behövs vid skötsel och förvaltning av reservatet samt för att tillgodose ändamålet med reservatet. Normal skötsel av vägområden tillhöriga allmän väg samt uppsättning av vägskyltar hindras ej av föreskrifterna. Normalt underhåll av befintliga mark- och luftledningar får också ske. Punkt A6 innebär att bestämmelserna i 29 § skogsvårdslagen samt skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektskadorna på skog i anslutning till naturreservatet som följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet skall frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

- B. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att de åtgärder vidtas inom området som framgår av en till ärendet hörande skötselplan.

- C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet

Utöver vad som gäller i övrigt, är det förbjudet att

1. göra åverkan på mark eller geologiska naturföremål,
2. skada växande eller döda - stående eller i kullfallna - träd och buskar eller gräva upp örter,
3. fånga eller insamla djur (med undantag för fiskar),
4. framföra motordrivet fordon i terrängen och längs strandpromenaden,
5. framföra cykel på stigar och i terrängen, undantag kan medges av reservatsförvaltningen för särskilda evenemang (på vägarna är det tillåtet att cykla).

- D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av reservatet

1. Kommunstyrelsen fastställer skötselplanen som reglerar naturvårdsförvaltningen.
2. Naturvårdsförvaltare skall vara Borlänge kommun.

Till ärendet hör även skötselplan, registeruppgifter, översiktskarta och beslutskarta.

Näringslivs- och planutskottet har 1998-02-10, § 16, beslutat tillstyrka kommunstyrelsen besluta

- att med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822; omtryckt 1991:641) förklara markområden enligt en till ärendet hörande beslutskarta som naturreservat,
att naturreservatets namn skall vara Naturreservatet Båtstad-Mellsta,
att ändamålet med reservatet skall vara att bevara området naturkvaliteter för friluftslivet och den biologiska mång-

falden,
att för området skall gälla de föreskrifter enligt 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484 omtryckt 1987:939, 9 § därefter ändrad 1991:1165) som anges i förslaget.

Miljönämnden har avgivit yttrande vid sitt sammanträde 1998-02-24, § 18.

Därefter bestämdes att allmänheten skulle ges möjlighet att genom enkät i tidningen Bo i Borlänge lämna synpunkter och förslag beträffande Mellstaparken. Behandlingen av reservatsärendet i kommunstyrelsen framflyttades därför.

Inkomna enkätsvar redovisades för allmänheten vid ett speciellt möte 1998-08-25.

Vid näringslivs- och planutskottets sammanträde 1998-09-29 § 113 beslutades att uppdra åt miljökontoret och nämndkansliet för fritid/kultur att återkomma med ett gemensamt förslag som redovisar om och i så fall hur reservatsförslaget skall kompletteras utifrån vad som framkommit i enkätsvaren eller vid informationsmötet med allmänheten.

I gemensam skrivelse 1998-11-16 har miljökontoret och nämndkansliet för fritid/kultur anfört följande:

I det pågående arbetet med en utvecklingsplan för Mellstaparken och dess närmaste omgivningar berörs älvmrådet av ett förslag om ett mindre bad. Utvecklingsplanen anger "Vid Dalälvens strandparti nedanför Mellstaparken färdigställs under våren en ångbåtsbrygga. Bryggan har tillkommit i ett gemensamt projekt med Gagnefs kommun. Med anledning av grunt vattendjup har en pir med 17 meters längd anlagts med sprängsten. Piren medför att den lilla vik, som tidigare under några årtionden på 80-talet användes som badplats, blir ännu mer markerad och därmed lämpad för ett mindre bad. Ett bad kan i ordningställas utan hinder för den naturreservatsbildning som pågår för området.

Badplatsen skall endast omfatta den lilla viken. Piren kompletteras med en flytbrygga för de badande i vikens motsatta del. För omklädning uppförs en enkel byggnad, vilken kompletteras med en torrtoalett, typ utedass. En särskild grillplats med slogbod i ordningställs."

Såsom redovisas i utvecklingsplanen kan detta bad anläggas utan hinder av reservatsbildandet. Detta kan inrymmas i såväl syftet med reservatet som föreskrifter och skötselplan. Markanvändningen av naturreservat kan därför fullföljas.

Med anledning av vad som ovan redovisats föreslås att näringslivs- och planutskottet vidhåller sitt beslut från 1998-02-10, § 16, och överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Vidare föreslås att näringslivs- och planutskottet dessutom föreslår kommunstyrelsen besluta

att arbetet med programskrivning för Mellstaparken skall fortsätta och att markanvändningen som naturreservat på angränsande mark skall vara styrande för de aktiviteter som Mellstaparken ger upphov till.

Näringslivs- och planutskottet beslutar

att bifalla förslaget.

Kommunstyrelsen tillstyrker kommunfullmäktige besluta

att bifalla näringslivs- och planutskottets förslag.

Efter föredragning av handlingarna (nr 93) yrkar Peter Hultqvist bifall till kommunstyrelsens förslag.

Bengt Halldorf yrkar att "d" skall tas bort i Båtstad.

Sedan överläggningen avslutats ställer ordföranden proposition på bifall eller avslag mellan å ena sidan kommunstyrelsens förslag och å andra sidan Bengt Halldorfs förslag, varvid han finner att kommunfullmäktige beslutat

att bifalla kommunstyrelsens förslag.

SKÖTSELPLAN

NATURRESERVATET BÅTSTAD-MELLSTA.

I ALLMÄN BESKRIVNING

1 ADMINISTRATIVA DATA
(Se registeruppgift)

2 GRUNDEN FÖR BESLUTET SAMT FÖRESKRIFTER
(Se reservatsbeslutet)

3 ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

3.1 Naturförhållanden

Området består av två naturligt avgränsade områden, Båtstad på västra sidan om riksväg 70 och Mellsta på östra sidan.

Området är uppbyggt av väldiga avlagringar från Isdalälven. De består av sand och har en avsevärd mäktighet. Vid Båtstad har borrhningar påvisat att dessa avlagringar har en tjocklek på ca 60 m.

I områdets nordvästra delar har Dalälven eroderat i dessa avlagringar och raviner bildats.

Området är mjukt kuperat och har en trädvegetation bestående av tall och gran. Mot älven dominerar lövskogen.

Framför allt har Båtstadsområdet en rik flora vad avser såväl kärlväxter som svampar. Skuggviolens här en rik förekomst. I sluttningarna mot själva Båtstasjön finns förekomster av den rödlistade svampen vinteskål. Vid Hagåsen-nippan har en gammal nipplänt ställts i ordning för en backsvalekoloni. Hela området är en isälvsavlagring och en stor grundvattentillgång för kommunen. Området är en del av ett skyddsområde enligt vattenlagen.

3.2 Kulturhistoriska förhållanden

Området har tidigare varit utnuttjat för slåtter och bete av kringliggande byar. Betesdrift av kor pågick till in på 60-talet i Båtstaområdet.

Vid älvsstranden invid Båtstasjön låg Båtstad färjeläge. Färjan korsade älven till Färjenäs på älvens norra strand. Färjeläget var i bruk till 1932 då Mellstabron byggdes. Båtsta färjeläge var dessförinnan en viktig förbindelseänk i kommunikatonsleden upp längs Dalälvsstråket. I äldre tider när älven nyttjades

des för båttrafik fick farkosterna dras upp vid Båtstad och folk fick ta landsvägen över Boren till Mjälga där älven åter var farbar (nedströms de fyra tunaforsarna). Namnet Båtstad kommer ej av båt utan har en härkomst av Borstad dvs där Boren börjar.

3.3 Nuvarande markanvändning

Idag nyttjas Båtstad-Mellsta främst som ett motions- och närströvsområde. Genom området löper flera motions slingor. I området ligger ett av kommunens friluftsbad.

I Båtstadsområdet finns 3 st klubbstugor som ägs av resp förening medan marken ägs av kommunen. Båtstasjön utnyttjas som sportfiskevatten av Borlänge centrala fiskevårdsförening. Hela området ligger inom skyddsområdet för kommunens vattentäkt i Övre Tjärna. Vattentäktsintresset är även det ett övergripande kommunalt intresse från markanvändningssynpunkt.

3.4 Tillgänglighet

Området är beläget nära bebyggelsen och är lätt tillgängligt från flera startpunkter.

3.5 Slitage- och störningskänslighet

Området är relativt slitagetåligt. Vissa slitageskador på stigsystemen har uppstått p.g.a. cykling med mountain-bikes. Störnings- och slitagetåligt är Hagåsen-nippan med backsvalkolonin.

3.6 Källuppgifter

Länsstyrelsen Dalarna: Översiktlig naturinventering, 1976: 10.
Länsstyrelsen Dalarna: Naturvårdsprogram för Kopparbergs län, 1988: 1.

Plansektionen

Borlänge: Översiktsplan 1990.

Borlänge kommun: Miljöprogram 1992-94, 1991.

Miljö- och

Gatukontoret: Båtstad-Mellsta områdesbeskrivning och skötselplan, 1995.

II PLANDEL

1 DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Båtstad-Mellsta har under lång tid fungerat som motions- och närströvsområde. Värdet för friluftslivet är högt, där friluftsbad och sportfiske är viktiga komponenter. Ändamålet med reservatsbildningen är att förstärka denna funktion och slå vakt om pågående markanvändning. Skötseln syftar till att skydda växt- och djurliv, geologi, landskapsbild samt värden för sportfiske och rörligt friluftsliv.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Bebyggelse och andra fasta anläggningar inom området tillåts ej. Badplatsens behov av bryggor, toalettbyggnader etc omfattas inte av denna restriktion. Likaså får enklare bryggor och rastbänkar anordnas för sportfisket. Motorfordonstrafik för allmänheten förbjuds med undantag av befintlig snöskoterled. Tillfartsvägarna till stugorna och badplatsens parkering får givetvis nyttjas som tidigare. Likaså får det öppna ytorna invid föreningsstugorna användas för tillfällig bilparkering. Motorfordon får även användas vid spårning av skidleder och vid behov utkörning av snö i skidlederna. Motorfordon får även användas vid underhåll av befintliga ledningar. Grannfastigheterna vid Sör Amsberg måste också nyttja traktorvägen genom reservatet för att kunna sköta sina skiften. Markering av fasta leder skall ske på ett enhetligt vis utan att skada träd och buskar. Skogarna skall skötas så att friluftsliv och biologisk mång-

fald gynnas.

1.2.1 Skötsel av mark Båtstad området (Område A)

1.2.2 Skötsel av öppen mark

En större öppen gräsyta (f.d åker) finns i anslutning till två av föreningsstugorna (område 7). Området slås ett par gånger per år av fritidskontoret.

Denna skötsel bör fortsätta. Väster om Båtstasjön finns ett delvis öppen område som utgörs av f.d åker- och betesmark. Risk föreligger för igenväxning. Målsättningen är att bevara området öppet.

Möjligheter att återuppta betesdrift med nöt eller häst bör övervägas (område 3).

1.2.3 Skötsel av skogsmark Båtstadsområdet

Inom reservatet finns inget krav på ekonomisk avkastning på skogsmarken. Kalavverkning får givetvis ej ske.

Tallskogen i områdets södra del (1) skall behålla sin tallprägel. Träden skall tillåtas att åldras. Död ved skall tillåtas i hög grad.

Skogsområdena norr om kraftledningen skall domineras av lövskog. Det innebär att främst gran gallras bort vid skötselåtgärder (2).

Deöda, såväl stående som omkullfallna träd skall lämnas. Stigar och vägar skall dock hållas framkomliga.

I område 5 finns ett stort bestånd av skuggviol. Området skall ha lövskogskaraktär med inslag av död ved. Skötseln skall gynna de botaniska värdena.

1.2.4 Båtstasjön och badområdet

Badplatsen med tillhörande parkering, bryggor och byggnader skall skötas som hittills (område 4). I sjön förekommer även skput and take fiske arrangerat genom fiskevårdsområdesföreningen. Badintresset skall dock ha företräde framför fiskeintresset på badplatsområdena. Kanalen mellan sjön och älven är viktig för syrgastillgången i sjön. Den bör tillåtas så att igenslamning ej sker. Längs stigen i sjöns södra ände har erosion uppstått längs en nedgrävd kabel. Detta måste åtgärdas.

1.2.5 Området vid Hagåsen

Vid Hagåsen har en backsvalkoloni nyttjat en nyskapad nipa i älvsälten (område 6). Här bör övervägas skydd i form av staket eller liknande mot branten. Inflygningsvägarna mot älven bör hållas fria genom återkommande röjningar. Under svalornas häckningstid bör tillträdesförbud övervägas. Mellan backsvalkolonin och badplatsens parkering ligger den lilla våtmarken Rudsjön (i område 5). Den har tidigare stått i förbindelse med älven genom en trumma. Åtgärder kan här enkelt vidtas för att skapa en mer eller mindre permanent våtmark genom uppumpning av älvvatten.

1.2.6 Övrigt

Högspänningsledningen som löper genom området gör ett stort intrång i naturmiljön. Kraftledningsgatan bör skötas så att lågväxande träd och buskar lämnas kvar. Underhåll och ombyggnad av luftledningen med användande av fordon får givetvis ske (område 8).

1.2.7 Skötsel av Mellstaområdet (Område B och C)

Område B består nästan uteslutande av en utglesad lövskog. Området har tidigare betats men saknar nu kontinuerlig skötsel varför lövsluyppslaget är kraftigt. Stor betydelse för campingen att området får en lämplig skötsel. Åtminstone delar av området bör årligen slås eller betas. P.g.a. erosionsrisk skall försiktighet iaktas vid skötsel av nipslänter.

Område C har liknande vegetation som område B men har tidigare

lämnats för fri utveckling. Här bör röjning ske endast vid den lilla badplatsen vid älven och längs motionsspåren. I övrigt lämnas skogen för fri utveckling.

1.2.8

Förvaltaren kan gynna fågellivet genom uppsättning av holkar och konstgjorda risbon. Om insektsangrepp uppstår får förvaltaren avgöra om åtgärder behöver vidtas.

2 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRI LUFTSLIV

2.1 Övergripande mål

Området skall vara tillgängligt för allmänheten. Det sker lämpligast i form av att befintliga stigar och promenadstråk underhålls.

Vinterväghållning avses ej ske.

2.2

Informationsskyltar med allmän information och föreskrifter skall uppsättas på lämpliga platser i eller invid reservatet.

2.3

Reservatet skall märkas ut i enlighet med svensk standard (SIS 031522).

3

Tillsyn skall utföras regelbundet av naturvårdsförvaltaren.

4 FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTAREN

Engångsåtgärder: Skyltar

Uppmärkning av gränser 75.000 kr

Driftskostnader: Årlig skötsel och tillsyn 20.000 kr

Reviderad 97-11-18

Bilaga 2

REGISTRUPPGIFTER, NATURRESERVATET BÅTSTAD-MELLSTA

Namn: Naturreservatet Båtstad-Mellsta
 Kommun: Borlänge
 Socken: Stora Tuna
 Läge: Invid södra stranden av Dalälven ca 3 km norr om Borlänge centrum
 Gräns: Innerkanten av streckad linje på karta (bil 4)
 Fastigheter: Kvarnsveden 3:8 (del av), 3:11 (del av), S:2 (del av), S:28 (del av), S:27 (del av)
 Naturvårdsförvaltare: Borlänge kommun
 Markägare: Borlänge kommun
 Areal: 49 ha
 Naturtyper: Älv- och åslandskap med ravin skogar och blandskogar
 Naturgeografisk region: Skogslandskapet norr om Norrlandsgränsen
 Skyddsmotiv: Fri luftsliv, allmän ekologiska
 Skydds föreskrifter: Indispensabla 4, 6, Dispensabla 1-31, 5
 Befintliga anläggning.: Motionsleder, badplats med tillhörande bryggor, byggnader och parkeringsplats samt 3 mindre stugor
 Skötselplan: Se bilaga om beslut om naturreservat
 Inventering och övrig dokumentation: Se skötselplan